CULTURA

MAANDBLAD VAN HET CULTUREEL CENTRUM ARUBA

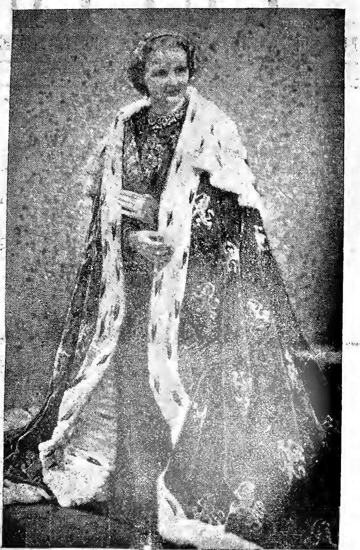
JAARGANG 2 OCTOBER 1955. No. 7

Officieel Bezoek

WELKOM

Met grote vreugde ziet het bestuur van het Cultureel Centrum Aruba, U, Majesteit, naar Aruba komen. Deze vreugde is niet alleen groot omdat trouwe onderdanen zich altijd verheugen als een oprecht geliefd vorstin in hun midden komt, maar ook en vooral, omdat door Uw bezoek op zo'n duidelijke wijze gemanifesteerd wordt welke taak en welke zending voor U en Uw rijk in deze wereld zijn weggelegd; een taak, die veelomvattend is, een zending om te getuigen van recht, orde, vrede, van vernuft en begrip, van vele dingen, die de wereld zo bitter ontbeert. Ooit heeft U, het was op een onvergetelijke dag, de woorden gesproken: "Wie ben ik, dat ik dat doen mag". Maar evenals de gezegende man, wiens woord Uw woord werd, zijt gij voor Uw volk een lichtbaken, een leidster. En nu Gij Uw volk hier bezoekt, legt U daarmee een accent op de zending van het Koninkrijk der Nederlanden. Hier op Aruba leven vele nationaliteiten, rassen, tongen en talen vreedzaam naast elkander, onder Uw zegenrijk bestuur. Het is de wereld een voorbeeld, hoe, niettegenstaande allerlei diepgaande verschillen, een vreedzaam samenwonen en samenstreven mogelijk is.

Een bekend geschiedschrijver zegt het aldus: "Het Nederlandse volk neemt een bijzondere plaats in onder de volken. Niet boven of beneden de andere, maar er naast. Als de ontwikkeling der mensheid nog de tijd laat voor het vormen ener waarlijk Europese beschaving, dan ligt een van de kiemen daarvoor in de Lage Landen, die zoals een dal de beken van de omringende bergen verzamelt en ze vormt tot een rivier, in hun bekken de beschaving der omwonende volken vergaard hebben."

Muziek, zang, dans, toneel, film en wetenschap zijn bij uitstek middelen tot culturele verheffing en het Cultureel Centrum Aruba, de organisatie, die meer speciaal de opdracht heeft de samenwerking van al deze culturele krachten te behartigen, voelt het hart sneller kloppen nu Uw komst zo nabij is.

De culturele ontwikkeling van Aruba zal Uw Kroon verrijken met een parel van dieper glans.

In toenemende mate zal Aruba de steun van het Rijk in Europa kunnen ontberen, maar dan nog steeds en juist dan zal culturele samenwerking nodig en gewenst zijn. En het C.C.A. twijfelt er niet aan dat de banden der Kroon tussen Aruba en Nederland symbolen zullen blijven van banden der cultuur.

Het Bestuur van het C. C. A.

EEN NIEUW CHRISTELICK LIEDT

GEMAECT
ter eeren des
Doorluchtichsten Heeren,
HEERE

WILHELM PRINCE

VAN ORAENGIEN,

GRAVE VAN NASSOU,

PATRIS PATRIA

Mijnen G. Forsten
ende Heeren.
Waer van deerste capitael
letteren van elck veers, syner
F. G. Name metbrengen.

(Na de wijse van CHARTRES)

Willhelmus van Nassouwe
Ben ick van Duytschen bloet,
Den Vaderlant ghetrouwe
Blijf ick tot inden doot:
Een Prince van Oraengien
Ben ick vrij onverveert,
Den Coninck van Hispaengien
Heb ick altijt gheeert.

In Godes vrces te leven
Heb ick altijt betracht,
Daerom ben ick verdreven
Om Landt om Luyd ghebracht;
Maer Godt sal my regeren
Als een goet Instrument,
Dat ick sal wederkeeren
In mijnen Regiment.

Lijdt u mijn Ondersaten
Die oprecht zijn van aert,
Godt sal u niet verlaten,
Al zijt ghy nu beswaert:
Die vroom begheert te leven
Bidt Godt nacht ende dach,
Dat hy my cracht wil gheven
Dat ick u helpen mach.

Lijf en goet al te samen
Heb ick u niet verschoont,
Mijn Broeders hooch van Namen
Hebbent u oock vertoont:
Graef Adolff is ghebleven
In Vrieslandt in den Slach,
Zijn Siel int eewich Leven
Verwacht den Jongsten dach.

Edel en Hooch gheboren
Van Keyserlicken Stam:
Een vorst des Rijcks vercoren
Als een vroom Christen Man,
Voor Godes Woort ghepreesen,
Heb ick vrij onversaecht,
Als een Helt sonder vreesen
Mijn Edel bloet ghewaecht.

Mijn Schilt ende betrouwen
Sijt ghy, O Godt mijn Heer,
Op u soo wil ick bouwen
Verlaet my nemmermeer:
Dat ick doch vroom mach blijven
U dienaer taller stondt,
Die Tyranny verdrijven,
Die my mijn hert doorwondt.

Van al die my beswaren,
End mijn Vervolghers zijn,
Mijn Godt wilt doch bewaren
Den trouwen dienaer dijn
Dat sy my niet verrasschen
In haren boosen moet,
Haer handen niet en wasschen
In mijn onschuldich bloet.

Als David moeste vluchten
Voor Saul den Tyran:
Soo heb ick moeten suchten
Met menich Edelman:
Maer Godt heeft hem verheven,
Verlost uut alder noot,
Een Coninckrijck ghegheven
In Israel seer groot.

Nae tsuer sal ick ontfanghen
Van Godt mijn Heer dat soet,
Daer na so doet verlanghen
Mijn Vorstelick ghemoet,
Dat is dat ick mach sterven
Met eeren in dat Velt,
Een eewich Rijck verwerven
Als een ghetrouwe Helt.

Niet doet my meer erbarmen
In mijnen wederspoet,
Dan datmen siet verarmen
Des Conincks Landen goet,
Dat u de Spaengiaerts crencken
O Edel Neerlandt soet,
Als ick daer aen ghedencke
Mijn Edel hert dat bloet.

Als een Prins op gheseten
Met mijner Heyres cracht,
Vanden Tyran vermeten
Heb ick den Slach verwacht,
Die by Maestricht begraven
Bevreesde mijn ghewelt,
Mijn Ruyters sachmen draven
Seer moedich door dat Velt.

Soo het den wille des Heeren
Op die tijt had gheweest,
Had ick gheern willen keeren
Van u dit swaer tempeest:
Maer de Heer van hier boven
Die alle dinck regeert,
Diemen altijd moet loven
En heeftet niet begheert.

Seer Christelick was ghedreven
Mijn Prinselick ghemoet,
Stantvastich is ghebleven
Mijn hert in teghenspoet,
Den Heer heb ick ghebeden
Van mijnes herten gront,
Dat hy mijn saeck wil reden,
Mijn onschult doen bekant.

Oorlof mijn arme Schapen
Die zijt in grooten noot,
U Herder sal niet slapen
Al zijt ghy nu verstroyt:
Tot Godt wilt u begheven,
Sijn heylsaem Woort neemt aen,
Als vrome Christen leven,
Tsal hier haest zijn ghedaan.
Prince.

Voor Godt wil ick belijden
End zijner grooter Macht,
Dat ick tot gheenen tijden
Den Coninck heb veracht;
Dan dat ick Godt den Heere
Der Hoochster Majesteyt,
Heb moeten obedieren,
Inder gherechticheyt.

Toelichting z.o.z.

TOELICHTING

Couplet 1: vrij onverveert=onafhankelijk en onbevreesd. C. 2: Om Landt om Luyd ghebracht=van land en volk beroofd; Regiment=stadhouderschap. C. 3: Lijdt u mijn Ondersaten=Weest lijdzaam mijn onderdanen; beswaert=onderdrukt. C. 4: verschoont=gespaard, ontzien; vertoont=bewezen. C. 5: Een vorst des Rijcks vercoren=een verkoren (gekozen) rijksvorst; vrij onversaecht=zeker, beslist, onverschrokken; ("Ik, die van keizerlijke stam ben, immers afstam van een gekozen rijksvorst, heb als een vroom christen voor het geprezen Woord Gods mijn bloed gewaagd"). C. 6: Zelfde aanhef als Psalm 45. C. 7: Den trouwen dienaer dijn=uw trouwe dienaer; boosen moet=boosmoed. C. 8: Als David=zoals David; "hem", bedoeld is David. C. 9: Daer na so doet verlanghen=daarnaar verlangt. C. 10: Niet doet my meer erbarmen=niets doet mij meer deernis; crencken=kwaad doen. C. 11: op gheseten=te paard gezeten; Heyres cracht=heirkracht, legermacht; den Tyran vermeten=de trotse tyran (Alva). C. 12: tempeest=ramp. C. 13: "Mijn vorstelijk gemoed werd slechts bewogen door zeer christelijke gevoelens"; reden=in orde maken, herstellen; bekant doen=doen kennen, bekend maken. C. 14: Oorlof=nu neem ik afscheid van u; u Herder=uw herder (Oranje); verstroyt=uiteengegaan, verstrooid (als een opgejaagde kudde); Sijn heylsaem Woort neemt aen=neemt aan wat Zijn Woord (de H. Schrift) belooft, namelijk Gods kracht en loon voor hen, die om der gerechtigheid vervolging lijden. C. 15: Voor Godt wil ick belijden/End Zijner grooter Macht=Voor de almachtige God durf ik te belijden; Dan=Maar; obedieren/Inder gherechticheyt=gehoorzamen naar de eis der gerechtigheid.

Geen betere Scotch Whisky dan

Red Hackle

WAAROM DRINKT MEN HIER OP ARUBA VEEL **RED HACKLE?**
OMDAT RED HACKLE HEERLIJK VAN SMAAK IS EN BOVENDIEN DE ANDERE DAG U GEEN "KATER" BEZORGT

AGENTE:

Mario S. Arends Inc.

ORANJESTAD - SAN NICOLAS

ARUBA HARDWARE STORE

ORANJESTAD -:- PHONE 1057

PAINTS and

WOOLSEY

PAINTS PRODUCTS

in all colors and sizes

☆

DELIVERY HOME FREE OF CHARGES

VERGEET NIET.... **GAS**

Uw gascylinder voor het weekend te laten vullen

TELEFOON 1198

ARUBA GAS SUPPLY

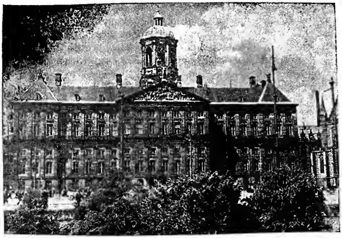
HET WILHELMUS ONS VOLKSLIED

Bij gelegenheid van het bezoek van Hare Majesteit Koningin Juliana en Zijne Koninklijke Hoogheid Prins Bernhard aan de Antillen zal verschillende keren ons volkslied, het Wilhelmus, worden gezongen om uiting te geven aan onze Oranjeliefde en ons gevoel van nationale verbondenheid. Gedragen door de traditie is de klank van woorden en melodie voor ons een vertrouwd symbool geworden, het symbool bij uitstek van de nobelste nationale gevoelens. Daarom houden wij van ons volkslied, hebben er eerbied voor en zingen het staande met ontbloot hoofd. Ieder volk eert om deze reden zijn nationale hymne, maar wij bezitten in ons volkslied bovendien een gedicht dat in litteraire waarde ver uitsteekt boven de tekst van menig andere nationale hymne. Zonder nog de volledige bedoeling van alle teksdetails te verstaan, wordt men bij een eerste kennismaking met het volledige gedicht toch reeds getroffen door de ervaring, dat in het Wilhelmus een diepbewogen mens, gedreven door de benauwenis der lotsomstandigheden, uit zijn beste en sterkste eigenschappen de kracht put zich te handhaven. En deze diepe bewogenheid is vertolkt in een rijk rhythme, in woorden van een suggestieve directheid, in een gedicht van hechte compositie.

Toch is er iets merkwaardigs in het feit dat dit Wilhelmus geworden is de nationale hymne van 'n volk. Want in het Wilhelmus is niet de natie aan het woord, maar een individuele persoon. Het zijn de woorden door de dichter in de mond gelegd van "Willem van Nassou" en zij hebben betrekking op zijn individuele lotsomstandigheden, gekoppeld aan een bepaald feit. Wanneer een lied met een schijnbaar zo individueel karakter zich ontwikkelt tot nationale hymne, is dit niet te verklaren uit de litteraire waarde van het gedicht. Er zijn immers voorbeelden te over om te bewijzen dat dit niet normgevend is. Neen, het zijn de beste en sterkste eigenschappen van de Vader des Vaderlands, waaraan in het Wilhelmus geappeleerd wordt. Eigenschappen, die aan Oranje's eretitel "Vader des Vaderlands" plotseling een diepere zin geven, want zijn gevoelens, uitgesproken in het Wilhelmus, vonden weerklank bij het Nederlandse volk en in deze eigenschappen herkende dat volk zozeer zijn diepste wezen, dat het dit lied als uitdrukking daarvan aanvaardde en tot zijn volkslied verhief.

Deze gevoelens, vertolkt in het Wilhelmus, onderscheiden zich opvallend van die in andere volksliederen. De nationale hymnen der volken zijn van oudsher geweest huldezangen aan de vorst en het vorstenhuis; liederen die zongen van de verknochtheid aan eigen grond, van de wil het bezit te handhaven; fiere lofprijzingen van heldenfeiten uit de nationale geschiedenis, zij ontstonden vaak in een glorietijdperk en spreken van nationale trots en zelfbewustzijn. Het Wilhelmus, zegt professor Donkersloot, is in zijn diepere inhoud een lied van ootmoedige wereldverzaking, een lied bovenal van deemoed. Het is zeker ook in staat bovengenoemde nationale gevoelens te ondersteunen, maar het legt het zwaartepunt in de onderwerping aan een hogere Wil. Het laat op een krachtig "je maintiendrai" een ootmoedig: "maar niet mijn wil, Uw wil geschiede" volgen.

Het jaar van ontstaan en de naam van de dichter van het Wilhelmus zijn niet met zekerheid bekend. Verschillende argumenten, waarop we hier nu niet verder zullen ingaan, pleiten voor het auteurschap van Marnix van St. Aldegonde en het jaar 1568 of 1569 als het jaar van ontstaan. In ieder geval is "het lied van Aldegonde" ontstaan in die jaren, dat het Nederlandse volk, tot nationaal zelfbewustzijn ontwakend, voor het behoud van zijn eigen volksgeaardheid gewikkeld raakte in een strijd op leven en dood tegen Alva's tyrannie. In Augustus 1567 was Alva in de Zuidelijke Nederlanden gearriveerd, met 'n wel uitgerust leger van 10.000 man en voorzien van Philips' uitgebreide volmachten "om dat volk van Beeldenstormers te tuchtigen en tucht te leren" en de Nederlandse gewesten het politiek en godsdienstig absolutisme op te leggen, dat in Spanje heerste. Kort na zijn aankomst begon een waar schrikbewind. Een speciale rechtbank onder voorzitterschap van Alva zelf werd opgericht om alle schuldigen aan de "beroerten" onverbiddelijk te vonnissen. Deze rechtbank vervolgde niet slechts ketters, predikanten en opstandelingen, maar ook allen die verzuimd hadden tegen hen op te treden; verder alle inleveraars van smeekschriften, alle bezwaarmakers tegen de nieuwe bisschoppen, de inquisitie, de plakkaten, alle verdedigers van

Het Paleis op de Dam te Amsterdam

de vroegere gewestelijke privileges. Zij allen werden vervolgd wegens majesteitsschennis. Hoger beroep bestond niet. In Februari 1568 werden zelfs alle Nederlanders wier trouw aan de koning niet duidelijk bekend was, in staat van vervolging gesteld. P.C. Hooft, de grote geschiedschrijver der Beroerten, schrijft in het Vierde Boek van zijn "Neederlandtsche Historiën": " 't Ging dan, aan elken kant, op een vangen en spannen (knevelen) van allerlei stand, allerlei sexe, allerlei ouderdom. De galgen hingen gerist (op een rits), de raden, de staken, de bomen aan de wegen stonden verladen met lijken, gewurgd, onthalsd, gebarnd (verbrand).... Elke dag had zijn deerlijkheid en het bassen der bloedklokke.. Aan het bannen, aan het verbeurdmaken der goederen was geen eind." Soms werden te Brussel tientallen tegelijk terecht gesteld. Aan verzet in het land viel niet te denken, maar er ontstond een ware paniekstemming en onder de druk der arrestaties verlieten duizenden vluchtelingen het land. Oranje, die de storm had voorvoeld, was reeds het jaar daarvoor naar Dillenburg in Duitsland uitgeweken. Halfweg het jaar 1568 achtte de Prins de tijd gekomen openlijk tegen Alva op te treden. De kansen leken gunstig: de Franse Hugenoten zouden bijspringen; aanvankelijk schenen de Duitse vorsten daadwerkelijke steun te willen verlenen, zij beperkten zich echter tot het lenen van geld en het geven van gelegenheid om troepen te werven. De Prins zelf had vele goederen en kostbaarheden verkocht. Zijn plan was Nederland van drie kanten binnen te vallen: uit Frankrijk, uit Kleef en uit Embden. De invallen uit Frankrijk en uit Kleef mislukten terstond: nog voor de troepen goed en wel bijeen waren, werden zij door Alva's afdelingen overvallen en vernietigd. Alleen de inval uit Embden, geleid door Oranje's broers Lodewijk en Adolf van Nassau, had aanvankelijk succes: in Mei 1568 versloegen Lodewijks troepen bij Heiligerlee de Spaanse, die onder bevel stonden van Arenbergh, landvoogd van Groningen en Friesland. Arenbergh sneuvelde, maar helaas ook Adolf. Alva was ontsteld over deze nederlaag. Hij besloot persoonlijk noordwaarts te gaan en wraak te nemen. Voor zijn vertrek wilde hij echter het land de nodige schrik inboezemen om niet genoodzaakt te zijn een deel van zijn troepenmacht als bewakingstroepen achter te laten. Voor hij uit Brussel wegging, gelastte hij de terchtstelling der gevangen genomen edelen. Op 1 Juni vielen op het schavot op de Paardenmarkt te Brussel de hoofden van achttien edelen voor het beulszwaard, de volgende dag werden drie edelen en 'n predikant onthoofd, op 3 Juni werden de graven van Egmondt en Hoorne terechtgesteld. Kort daarop vertrok Alva naar het Noorden. Graaf Lodeijk, die na de overwinning bij Heiligerlee het beleg voor Groningen had geslagen, week uit naar Duits gebied. Maar achterhaald bij Jemmingen, werd hij daar verpletterend verslagen door de tweevoudige overmacht van Alva's leger. Geldgebrek had Oranje belet zijn aanval te coördineren met de aanval van zijn broers in het Noorden. Enige maanden later verscheen Prins Willem van Oranje zelf met een leger van 25.000 man, bestaande uit Duitse huurlingen, Franse Hugenoten en Vlaamse en Waalse Calvinisten. Een voortreffelijk uitgerust leger, maar ten koste van grote financiële offers op de been gebracht. De onroomse kerken in Nederland hadden grote sommen toegezegd, maar

het was bij beloften gebleven. Oranje had zijn troepen bij Trier bijeengebracht; weldra was de streek kaal gegeten. Weer was er een nijpend geldgebrek, de troepen sloegen van tijd tot tijd aan het muiten. Het werd voor Oranje zaak onmiddelijk tot actie over te gaan, maar Alva's weloverwogen strategie zette hem de voet dwars. Toch wilde ook Alva niet het initiatief nemen tot de strijd. Al was zijn nieuwgeworven troepenmacht van gelijke getalsterkte, zij bestond slechts uit 7.000 Spanjaarden, voor het overige waren het Duitse huurtroepen, grotendeels Luthersgezind, die als het op vechten aankwam wel eens onbetrouwbaar konden blijken. Daarom bepaalde Alva er zich toe Oranje de overgang van de Maas te beletten. Hij legde enige bezetting in Roermond en andere plaatsen langs de Maas. Zijn hoofdmacht had hij gelegerd in Maastricht om de Prins te beletten Luik te veroveren, waar een twist tussen burgerij en bisschop heerste. Het bezit van Luik zou Oranje een voortreffelijke operatie-basis voor 'n veldtocht in de Zuidelijke Nederlanden bieden.

Maar dan op 5 October 1568 is heel het land in rep en roer: "De Prins is over de Maas!" Ondanks de waakzaamheid van de Landvoogd is het Oranje gelukt bij Stokhem, ten Zuiden van Roermond, zijn leger met geschut en al op andere oever te zetten. In ijltempo laat Alva Maastricht met schansen omringen; hij laat door het wegnemen der spillen, alle korenmolens in de omtrek onklaar maken. Maar hij waagt zich niet aan een open veldslag. Honger, geldgebrek en het slechte herfstweer zullen Oranje dwingen het het veld te ruimen, meent Alva, die tegerlijkertijd door deze tactiek hoopt zijn eigen, zo moeilijk aan te vullen keurtroepen te kunnen sparen. En inderdaad heeft de Hertog de situatie juist beoordeeld: Genoodzaakt voor het onderhoud van zijn troepen "verse weide" te zoeken, besluit Oranje Maastricht en Alva achter zich te laten liggen en met zijn leger de Zuidelijke Nederlanden in te trekken, in de hoop dat enige steden zijn zijde zullen kiezen en tenslotte een volksopstand zijn optreden de onontbeerlijke ruggesteun zal bieden.

Het wordt een maand lang een trieste veldtocht. Voordurend zit Alva het prinselijke leger op de hielen, snijdt het de toevoer af, brengt het in de achterhoede verliezen toe. Steeds weer tracht Oranje tot een beslissend gevecht te komen, maar steeds weet Alva de strategisch-gewichtige punten het eerst te bezetten, zodat de Prins van zijn voornemen moet afzien. In deze periode geeft Alva blijk een groot veldheer en geboren strateeg te zijn. Half November geraakt Oranje met zijn leger bij Kamerijk op Franse bodem. Spoedig daarna dankt hij zijn leger af; voor het ogenblik zijn zijn middelen uitgeput, zijn kansen verstreken. Het stoute, groots opgezette plan, door de Prins ten koste van grote persoonlijke financiële offers ten uitvoer gelegd, is mislukt. Alva's geduchte keurtroepen, de enige pijler waarop zijn gehate terreur steunt, zijn nog volledig in tact; het volk, bevreesd voor de alomtegenwoordigheid van de ijzeren Hertog, is niet in opstand durven komen.

Kort nadien, waarschijnlijk in het eind van dat sombere jaar 1568, na een verlopen veldtocht, op een dieptepunt van de vrijheidsstrijd, toen er geen uitzicht meer leek te zijn, nadat de menselijke kracht alles in het werk had gesteld en er alleen nog maar uitkomst scheen te kunnen komen van God, toen is het Wilhelmus ontstaan, dat manmoedige, bezielende lied, een lied ten afscheid, tot troost en bemoediging, maar ook een lied van fiere zelf-prestatie, een lied ter zelfverdediging, een positief christelijk Lied om zijn onwankelbaar godsvertrouwen, en een waarachtig nationaal lied, sprekend van het onwrikbare voornemen: "die tyranny verdrijven, die mij mijn hert doorwondt."

Voor een coupletsgewijze beschouwing van het Wilhelmus moge hier verwezen worden naar de volledige tekst van ons volkslied, in het begin van dit nummer afgedrukt als "gedicht van de maand". Het Wilhelmus begint in het eerste couplet met 'n fiere zelfpresentatie: "Ik ben Wilhelmus van Nassouwe. Geen vreemdeling ben ik, maar "van Duytschen bloet", dus met u verbonden krachtens stamverwante afkomst" En hij aanvaardt daarvan als uiterste consequentie de dood. Willem van Oranje, in heel dit gedicht sprekend ingevoerd, getuigt verder van zichzelf dat hij, als Prins van Oranje, een vrij en souverein vorst is; hij heeft de Koning van Hispaengiën altijd geeerd.

De beschuldiging van rebellie kan hij dus afwijzen. Als hij in Duitsland met verlof der Duitse vorsten troepen wierf, was hij daartoe gerechtigd als ieder ander onafhankelijk vorst. Evenals de vaandelspreuk uit 1568 "Pro lege, grege et rege" (voor wet, volk en koning) getuigt het slot

van het eerste couplet van wat Dirk Coster noemt "een ontroerend sofisme": een poging zichzelf en anderen te overtuigen "dat hij tegen de koning vóór de koning strijdt, dat hij 's konings landen voor hem wil bewaren" door met zijn troepen te strijden, niet tegen de koning maar tegen de knechting van het Nederlandse volk, de verkrachting van zijn rechten en vrijheden door 's konings tyrannieke dienaar. De bewering in het tweede couplet door de dichter in de mond gelegd van Oranje is historisch gezien niet juist. Willem van Oranje is niet "om Landt om Luyd gebracht", van land en volk beroofd, omdat hij steeds heeft getracht "in Godes vrees te leven": Oranje was geen godsdienstig banneling als Coornhert, maar een politiek banneling. Hoe het zij, van welk een vast vertrouwen dat God hem recht zal doen en in zijn regeringspositie zal herstellen, getuigt de laatste helft van het tweede couplet.

Het dubbele thema van het gehele Wilhelmus is in deze twee eerste strofen uitgedrukt: eerstens de fiere zelfpresentatie ter weerlegging van de valse beschuldigingen en verdachtmakingen, en tweedens de liefde van de Vader des Vaderlands voor zijn land en volk als drijfveer van zijn daden, met het ongeschokt vertrouwen op God die zijn zaak eens recht zal doen.

In het derde couplet richt de prins zich rechtsstreeks tot zijn volk: "Lijdt u mijn ondersaten", weest lijdzaam: "God sal u niet verlaten" Oranje wil zijn eigen vertrouwen, dat hij put uit zijn geloof, overplanten op zijn volk. "Gij, die vroom begeert te leven, bidt God "nacht ende dach", opdat Hij mij de kracht geve u te mogen helpen." De grondgedachten uit deze eerste drie coupletten worden in de overige coupletten verder uitgewerkt. Bij het eerste motief der zelfpresentatie sluiten aan de vierde en vijfde strofe, waarin de Prins tot zijn onderdanen spreekt van de offers die hijzelf reeds gebracht heeft voor de Nederlandse zaak. Zijn leven en zijn bezittingen heeft hij niet ontzien. Ook zijn broers, "hooch van Namen", hebben dit bewezen: Graaf Adolf is in Friesland in de slag gebleven. Met die toevoeging, welke in zijn prachtige soberheid van rotsvast vertrouwen getuigt: "Sijn siel int eewich leven verwacht den jongsten dach." In de vijfde strofe wijst Oranje erop, dat ook hijzelf voor Neerlands zaak zijn "edel bloet" heeft gewaagd. De woorden waarmee hij zich hier voorstelt als "Edel en hooch gheboren van keyserlicken stam: een vorst des rijcks vercoren, met hun reminiscentie aan Duitse geschiedzangen uit die tijd, doen wel erg traditioneel aan en lijken uit verskundig oogpunt een inzinking in het gedicht, maar zij

De Koninklijke Familie.

hebben hier in verband met de strekking van het gehele gedicht toch een levende betekenis en oorspronkelijke functie. "Van keyserlicken stam"" doelt op Adolf van Nassau, in 1291 tot keizer gekozen, in plaats van Albrecht van Habsburg, de zoon van de arme Zwitserse graaf Rudolf van Habsburg, die als keizer zijn oorspronkelijk geringe macht naar de smaak der Duitse keurvorsten wel wat al te zeer had uitgebreid. Maar toen ook Adolf van Nassau, eenmaal keizer gekozen, op zijn beurt eveneens zijn macht begon uit te breiden, trad Albrecht van Habsburg als tegenkoning op. Adolf sneuvelde en Albrecht van Habsburg werd tot keizer uitgeroepen. Een der nakomelingen van deze Albrecht is Philips II; Oranje is dus van gelijken bloede als Philips. Ook in zijn "Apologie" wijst Oranje op deze keizerlijke afkomst, Philips hoeft hem niets te verwijten. Als Albrecht niet hetzelfde had gedaan tegen Adolf van Nassau als Oranje nu tegen Philips, dan waren de Habsburgers en dus ook Philips nimmer tot zo'n macht gekomen. Het zesde en zevende couplet vormen een ontroerend gebed tot God om hulp, een gebed voortkomend uit de behoefte zich tot God te wenden in deze ogenblikken van benauwenis, met de herinnering aan de zware offers die zijn gebracht. Uit dit gebed, waarvan de taal zo sterk doet denken aan de psalmvertalingen van Marnix van Sint Aldegonde, put Oranje het hernieuwd vertrouwen, waarvan de achste strofe spreekt: Hij vergelijkt zich met de dappere David, die toch ook moest vluchten voor "Saul den Tyran"

Schijnbaar spreken uit het tweede gedeelte van het negende couplet gevoelens van vertwijfeling en moedeloosheid:

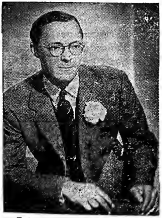
"Dat is dat ik mach sterven
Met eeren in dat Velt,
Een eewich Rijck verwerven
Als een ghetrouwe Helt."

Maar wanneer men de parallel David-Oranje, zoals zij in de achtste en negende strofe geschilderd is nauwkeurig beschouwt, blijkt dit toch niet het geval. Nergens in het Wilhelmus is trouwens een spoor van vertwijfeling of moedeloosheid: daarvoor is het in dit gedicht uitgesproken Godsvertrouwen te groot. Neen, David, die ook God aanriep in zijn nood en die, zonder er naar te streven, door God werd beloond met een "Coninckrijck.... in Israel seer groot", is voor Oranje een lichtend voorbeeld. Als we aandachtig lezen, bemerken we wel, dat de Prins helemaal niet is in een stemming van levensmoeheid, welke hem doet besluiten zijn onderdanen alleen te laten en God te vragen hem maar weg te nemen uit dit leven. Integendeel, hij vraagt God hem te helpen als een man van eer te strijden voor de goede zaak en tenslotte als een edelman te sterven in die strijd, "met eeren in dat Velt", om daarna - en in de parallel David-Oranje wordt hier dus het beeld uitgeheven boven het voorbeeld: - niet een aards koninkrijk te ontvangen, maar als kroon der getrouwen een "éewich rijck (te) verwerven".
In de tiende tot en met de veertiende strofe richt de Prins zich dan nogmaals rechtstreeks tot zijn onderdanen. Deze aanspraak was bij de zesde strofe onderbroken door het gebed om Gods hulp, maar de voortzetting van de gedachtegang vindt een aanknopingspunt in het voorafgaande, want bij de gedachte aan de toekomstige glorie wordt 's Prinsen hart bewogen door de erbarmelijke toestand van de Nederlanden. Niets doet hem meer deernis

"Dan datmen siet verarmen
Des Conincks Landen goet,
Dat u de Spaengiaerts crencken
O Edel Neerlandt soet,
Als ick daer aen ghedencke
Mijn Edel hert dat bloet.

De Prins is niet in gebreke gebleven te pogen de Nederlanden uit haar ellende te verlossen. En in het elfde couplet keert terug het aanvankelijke thema der fiere zelfpresentatie als hij zijn onderneming over de Maas in herinnering brengt: "Mijn ruyters sach men draven Seer moedich door dat Velt"; toen heb ik de vermetelen tyran tot de slag uitgedaagd, maar hij hield zich veilig ingegraven bij Maastricht, want hij was bevreesd voor de kracht van mijn leger.

Maar ook - in de twaalfde strofe - de deemoedige onderwerping aan Gods wil: Als het toen Gods wil was geweest, zou ik U graag van deze ramp verlost hebben,

Prins Bernhard op Anjerdag

"Maer de Heer van hier boven
Die alle dinck regeert,
Diemen altijt moet loven
En heeftet niet begheert."

Toch is onveranderd zijn vertrouwen op God, die de uiteindelijke overwinning zal schenken, die zijn belangen zal behartigen en de zuiverheid van zijn bedoelingen in het licht zal stellen. Daarom maant hij in de veertiende strofe nogmaals zijn onderdanen, die hij nu, na de mislukte veldtocht over de Maas, tijdelijk vaarwel moet zeggen, met hernieuwde aandrang tot geduld en vertrouwen.

Het vijftiende en laatste couplet geeft tenslotte de samenvatting van al de voorafgaande strofen als de Prins in fiere oprechtheid uitspreekt de aanvaarding van de uiterste consequenties van zijn principen: Men moet God boven alles gehoorzamen, zelfs als het moet tegen de koning.

"Voor Godt wil ick belijden
End zijner grooter Macht,
Dat ick tot gheenen tijden
Den Coninck heb veracht;
Dan (maar) dat ick Godt den
Heere
Der Hoochster Majesteyt,
Heb moeten obedieren
Inder gherechticheyt."

In het Wilhelmus roept geen vorst zijn volk op tot trouw, maar getuigt een fier en vroom, waarlijk koninklijk karakter van zijn liefde voor zijn gekwelde en gefolterde onderdanen en zijn door God gewettigd leiderschap over dit volk in nood. En het volk, dat dit lied tot zijn volkslied heeft gekozen, maakt zich deze gevoelens eigen en getuigt van eenzelfde verbondenheid tussen volk en vorst en van eenzelfde vroom vertrouwen op God„ "Mijn Schilt ende betrouwen", "Die alle dinck regeert".

t.v.

NEDERLAND EN DE ANTILLEN

Toen de Nederlanders zich in 1634 meester maakten van onze eilanden was dat zeker geen aangelegenheid waarover het Nederlandse volk zich druk maakte; het had er part noch deel aan, evenmin als het Huis van Oranje. Zelfs degenen, die er rechtstreeks bij geïnteresseerd waren, de kooplieden van de West-Indische Compagnie, waren alles behalve enthousiast. Wat moest men met deze onbetekenende eilanden beginnen? De Compagnie wilde geld verdienen; landhonger had zij in het geheel niet. Gebiedsuitbreiding bracht de behoefte aan meer soldaten met zich mee en troepen kostten geld. Toen echter bleek, dat deze eilanden geschikte centra konden worden voor de handel in de ruimste zin van het woord, nam de belangstelling toe, niet die van het Nederlandse volk, maar die der kooplieden. Dus bleven onze eilanden in Nederlandse handen en daarmee gingen ook de Nederlandse opvattingen hier leven. Nu zijn de kooplieden in het algemeen, deels uit welbegrepen eigenbelang, verdraagzame mensen en zo kon het gebeuren, dat personen, die andere landen om godsdienstige motieven hadden verlaten, in de Nederlandse Antillen een toevluchtsoord vonden.

Reeds kort na 1634 kon er bijvoorbeeld op Curaçao een Joodse gemeente ontstaan, terwijl ook aan de Katholieken de toegang niet ontzegd werd. Zo ontstond er op onze eilanden een gemeenschap, waarin verschillende godsdienstige gezindten ongestoord naast elkaar konden leven, lang voor de vrijheidsideeën der 18e eeuw de meeste landen beroerden.

Van de 17e en 18e eeuw is er verder niet veel te vermelden waarin het Nederlandse Bestuur essentieel verschilde van dat in andere koloniale gebieden. De rust en de orde werden in het algemeen gehandhaafd, zodat de bevolking ongestoord kon werken om in haar schaarse levensbehoeften te voorzien.

De eerste Nederlandse Missionarissen kwamen tegen het einde der 18de eeuw de geestelijke verzorging der inheemse bevolking op zich nemen. Het zou echter tot ver in de 19e eeuw duren voor er van regelmatig onderwijs gesproken kon worden. En eigenlijk eerst dan ontstaat de mogelijkheid van rechtstreekse beinvloeding dezer gewesten door West-Europese ideeën.

Het is opvallend, hoe vlug onze eilanden zich de democratische gedachte hebben eigen gemaakt. Tot de grondwetsherziening van 1922 stond het gehele bestuur der Antillen nog onder supervisie van Nederland. Elke landsverordening kon in Nederland ongedaan gemaakt, elke begrotingspost geschrapt worden.

Door de grondwetsherziening veranderde echter de status van kolonie in die van overzees gebiedsdeel. Het regeringsreglement van 1936 bracht de nadere uitwerking van de grondwetswijziging en daarmee een ruimere mate van zelfstandigheid voor ons gebiedsdeel. Toch kon dit nog geen volledige voldoening schenken, wat men in Nederland ook goed begreep. Er zou een schokkende gebeurtenis moeten plaats hebben, om de ontwikkeling in een versneld tempo te doen voortgaan. Deze gebeurtenis werd de tweede wereldoorlog. De ogen van alle koloniserende volken gingen open door de reactie, welke de Japanse aanval in Azië onder de inheemse bevolking opriep. Het was wel erg laat, voor Indonesië zelfs te laat, om de gemaakte fouten te herstellen, maar in onze gewesten, die een snelle ontwikkeling

Kroon, Scepter en Rijksappel

van hulpbehoevend gebied tot welvarend rijksdeel hadden doorgemaakt, nog juist op tijd.

De koninklijke boodschap, door Hare Majesteit Koningin Wilhelmina, op 7 December 1942, één jaar na de verraderlijke aanval der Japanners op Pearl Harbour, uitgesproken, bracht het verlossende woord.

De politiek geschoolden op ons eiland begrepen het en zetten zich aan het werk om, ongeacht de tegenwerking van sommige Nederlanders in het bestuur, de nieuwe orde voor te bereiden. Reeds tijdens de oorlog kwamen eerst enige ministers en in 1944 de Kroonprinses persoonlijk de Antillen bezoeken, waardoor zij het streven naar zelfstandigheden als het ware aanmoedigden.

En nauwelijks was de oorlog geëindigd en had Nederland de gelegenheid gehad om de regeringsmachine weer op gang te brengen of een intens overleg tussen Nederland en de Antillen kwam op gang, dat reeds in 1949 resulteerde in een voorlopige regeling van het zelfbestuur in de Antillen, de zogenaamde Interimregeling.

Er bleven natuurlijk nog enige meningsverschillen, maar ook deze waren niet meer in staat om een definitieve regeling van de autonomie der Antillen en van de verhouding tussen ons gebiedsdeel en Nederland tegen te houden.

En zo kwam dan eind 1954 het Statuut tot stand, waardoor de Antillen een zelfstandige rol kunnen gaan spelen in de wereldgeschiedenis.

In korte tijd is er inderdaad door vertrouwvolle samenwerking tussen het moederland en de voormalige koloniën iets groots tot stand gebracht.

Terwijl overal in de wereld koloniserende mogenheden met grote moeilijkheden te kampen hebben, omdat zij de greep op de onderworpen volken niet, of althans zo weinig mogelijk, los willen maken, is er hier door vreedzaam overleg een oplossing gevonden, waardoor beide partijen als vrienden blijven samenwerken. Wederkerige steun wordt graag gegeven en in dank aanvaard. De bezielende leiding gaat, hoewel vaak in het verborgen, uit van ons Vorstenhuis, dat zich van de sympathie van allen verzekerd weet en dat een onbeperkt vertrouwen geniet.

Er is echter nog iets anders, wat de aandacht trekt. In geen der landen van Zuid- en Midden-Amerika, waartoe onze eilanden geographisch behoren, heeft zich een democratische regeringsvorm kunnen ontwikkelen, die met de onze vergeleken kan worden. De verklaring ligt voor de hand: Door de voortdurende gerichtheid op Nederland, door de opzettelijke en toevallige beïnvloeding door Nederlanders, door Nederlandse en andere West-Europese lectuur, door opleiding aan Nederlandse onderwijsinstellingen, hebben de leiders in ons gebiedsdeel zich volkomen ingeleefd in de Nederlandse en West-Europese gedachtensfeer. Wanneer het toerisme voor de Antillen gebruik maakt van de slogan: "A bit of Holland in the Caribbean", gebeurt dat volkomen terecht, niet alleen wat uiterlijke verschijningsvormen, maar ook wat innerlijk leven betreft. Waarmee niet gezegd wil zijn, dat de Antillen in elk opzicht een afspiegeling van Nederland zouden moeten zijn. Met de zelfstandigheid is tevens de mogelijkheid gegeven, om binnen het raam van het Koninkrijk het eigen volkskarakter tot zijn recht te doen komen. In dit opzicht staan de Antillen pas aan het begin van hun ontwikkeling. Aan de bewoners zelf de moeilijke taak om de eigen aard in eigen wetten, gebruiken en levenswijze tot uitdrukking te brengen.

De volken der oudheid en de Europese volken hebben vele eeuwen van intense denkarbeid nodig gehad om het punt te bereiken, waarop zij nu staan. Zo moeilijk zal het werk van de leiders van ons

Rijksdeel niet zijn; zij kunnen immers, dank zij de kennis van de Europese kultuur en, om dat ook maar eens te zeggen, dank zij de kennis van de Nederlandse taal, met volle teugen drinken uit de bronnen, die hen aangewezen zijn.

Blijft echter nog de moeilijke keuze van het meest waardevolle en meest geschikte en de noodzakelijke, aan de volksaard aangepaste veranderingen, die daarin moeten worden aangebracht.

Het lichtende voorbeeld van vele Oranjevorsten en heel speciaal van Koningin Wilhelmina en Koningin Juliana zullen hen de weg wijzen om, met voorbijzien van eigen- en groepsbelangen, het welzijn van ons volk te behartigen en te bestendigen.

Het bezoek van Hare Majesteit de Koningin vormt een erkenning van de betekenis van onze eilanden en zal er de aandacht van de gehele wereld op vestigen. Het zal een waardevolle bijdrage vormen voor de onderlinge waardering en de bereidheid tot wederkerig hulpbetoon tussen de verschillende Rijksdelen van ons Koninkrijk.

v.G.

For Style and Comfort

wear the world famous shoes

JOHNSONIAN

Guide Step

Obtainable at:

LA VENEZOLANA

VIANA AUTO SUPPLY

VIANA HAS ALREADY GIVEN AWAY FLS. 3000

AND IS GOING TO GIVE AWAY

Fls. 2000 MORE ON OCTOBER 25TH

LUCKY BUYERS

JOAQUIN MADURO got Fls. 1000 on July 25th
VINCENT SHERWOOD got Fls. 1000 on Aug. 25th
L. GREAUX got Fls. 1000 on Sept. 25th

WHO WILL GET THE Cfls. 2000 on OCT. 25th?

Yes, you can also win this FLS 2000. All you have to do is call at VIANA where you get the BEST GUARANTEE, BEST TERMS, BEST USED CARS at the LOWEST PRICE and in addition FLS. 2.000.

HET KONINKLIJK PALEIS IN AMSTERDAM

In het Koninklijk Paleis op de Dam

Hoewel Amsterdam van oudsher de hoofdstad van Nederland is, heeft merkwaardig genoeg de regerende vorst er maar weinig gewoond. Den Haag is altijd de residentie, de woonplaats geweest van de koning of prinsstadhouder. Koningin Wilhelmina woonde daar in het Paleis Noordeinde. Toen in 1937 prinses Juliana en Prins Bernhard trouwden namen zij hun intrek in het Paleis Soestdijk. In 1948 werd prinses Juliana koningin. Koningin Wilhelmina trok zich terug op Het Loo, een buitenverblijf in Apeldoorn, gelegen in een schitterend park, 400 ha. groot.

In het hartje van Amsterdam staat een indrukwekkend gebouw, bekend als "Het paleis op de Dam". Dit enorme gebouw zonder hoofdingang is gebouwd als stadhuis en allerminst als paleis. Zonder hoofdingang, de zeven ingangen beduiden de zeven provinciën, waaruit het land in die tijd bestond. Het Amsterdam van de Gouden Eeuw gaf aan Jacob van Campen de opdracht een stadhuis te bouwen, de rijke koopstad waardig. Hij is daar in geslaagd. Men sprak in die dagen van "Het achtste wereldwonder".

Vondel zag het als symbool van Amsterdams macht. In de voorgevel is een beeldengroep aangebracht, waar men Europa, Azie, Afrika en Amerika de Amsterdamse stedemaagd geschenken aan ziet bieden. Dit ontlokt Vondel in zijn "Inwijdinge van 't. Stadhuis t'Amsterdam" in 1655 de uitroep: "Dus schijnt de werelt heel om Amsterdam gebout". Hij zegt daar ook: "Het Noortse mastbosch neemt het Raethuis op de rugh". Dit wijst op de heipalen uit Scandinavië die in de fundering zijn verwerkt. Het waren er 13569, het getal der dagen in een jaar, met 1 er voor en 9 er achter. De muren waren meer dan twee meter dik. Een stevig fundament was dus niet overbodig.

Men is over de kunstwaarde van het paleis wat bekoeld. Soms spreekt men oneerbiedig van blokkendoos, of dobbelsteen met vele ogen. Het is echter nog steeds een openbaring van de enorme rijkdom van Amsterdam in die tijd. Als de koninklijke familie in Amsterdam verblijft, dan wonen zij in het paleis. De dam, het grote plein er voor, staat dan doorlopend vol met mensen. Het verschijnen op het balkon van koningin of prins op het grote balkon doet dan een gejuich opgaan uit duizende kelen.

Enkele leuke foto's van onze Prinsessen. Links boven: Prinses Beatrix, daaronder: Prinses Irene en op de grote foto Prinses Marijke.

ORANJE MEI-LIED

O, hoe zalig is 't te duiken
Onder de Oranjeboom;
Bij een kristalijnen stroom
Gouden appelen te pluycken;
En te ruiken geur en lucht
Van die schone Oranjevrucht!

Wil de bliksem, hagel, donder
Bloem en kruid en lover slaan,
Duiken speelt, laat overgaan;
Mannen duikt, en houdt U onder:
Onder deze boom is 't stil,
't Weer mag ruisen hoe het wil.

Wil de zon met hitte steken,
Mannen duikt hier in de schaeu,
Zijt ge dorstig, mat en flauw,
Hier vloeit Peneus met zijn beken:
Hier zijn Tempe; hier is geur:
Hier is lessing, hier is kleur.

Zijt ge schuw voor enig ondier,
Voor een adder of een slang;
Weest voor geen venijnen bang:
Duikt in luwte voor de zon; hier,
Hier zijn alle beesten tam,
En de wolf gelijk een lam.

Maar indien Hollanders vragen,
Waar van daalt dit vreedzaam lot?
Antwoord: waarlijk van een God,
Die in vrede schept behagen;
Die op enen ogenblik,
Twist en tweedracht strekt tot schrik.

Dat's Prins Frederik, de Vader
van Prins Willem, kleine Vorst,
Die nog drinkt aan 'svoedsters borst,
Uit een milde koester-ader,
Melk, die zonder ongeval
Hollands Heiland kweken zal.

Laat ons twee altaren wijden,
Een de Vader, een de Zoon,
En met liefelijke toon
Hunnen grote naam belijden,
En hun Godheen al verheugd
Eer bewijzen voor deez' deugd.

Want wij zien ouz' gladde koeien
Onbeschroomd te weide gaan,
d' Uiers uitgespannen staan;
Die van room en boter vloeien.
Melcker-buur die ziet zijn lust,
Waar hij schrander Elsje kust.

Waar hij wentelt in de bloemen,
In het piepend klavergroen:
En zij weigert hem geen zoen;
't Zal haar ziel toch niet verdoemen:
Want de meisjes van de stee
Zoenen zelf hun minnaars mee.

Waar hij met een dartel rietje,
Of een dunne strooien halm
Onder Elsjes zoete galm,
Lindebomen naar het liedje,
Met de top ten zang gekeerd,
Graag en nijver luisteren leert.

Waterlandse melkboerinnen
Vlechten handen tot een rei,
Om te loven deze Mei,
Die haar lokt en noodt tot minnen;
En Prins Frederik wordt lof
Toegezongen na het hof.

Onder't zingen onder't spelen
Zit mevrouw Aemilia
En slaat beide Prinsen ga,
Die haar edel harte stelen;
En zij vindt de Meitijd schoon
In het midden van twee Goôn.

De naam Vondel is ons niet onbekend. Op ieder Mulo-examen vinden we literatuurlijstjes waar zijn naam op vermeld staat. Meestal met het Drama: Joseph in Dothan, dat van al zijn werken het gemakkelijkst te begrijpen en voor ons dus het meest toegankelijk is. Waarschijnlijk weten we dus ook wel, dat Vondel de Prins onzer dichters genoemd wordt, hij wordt dus beschouwd als één der grootsten in de Nederlandse letterkunde. Zijn werkzaamheid valt samen met een algemene bloeiperiode in de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden, die in de gescheidenis bekend staat als de Gouden Eeuw. We kennen allen wel een of meer namen uit die tijd: Rembrandt, Frans Hals, Jan Steen. Zou het toevallig zijn, dat we het eerst aan schilders denken? Nee, want hun roem verspreidde zich immers veel gemakkelijker over de grenzen dan die der Nederlandse dichters. De taal der schilders is verstaanbaar voor ieder, terwijl het Nederlands toen zeker niet een taal was, die in Europa algemeen bekend was. Dit doet natuurlijk aan de grootheid van die dichters niets of.

Vondel leefde van 1587-1679 en hij was dus getuige van het tijdvak der Vaderlandse geschiedenis, dat begint bij de val van Oldenbarneveldt in 1619 (hij was toen 32 jaar) en eindigt met de val van die andere bekende Raadspensionaris, Johan de Wit in 1672. Vondel had een levendige belangstelling voor de gebeurtenissen van zijn tijd en hij gaf daaraan vaak fel uiting in zijn gedichten. Hij schroomde nooit, partij te kiezen en het hoeft ons dus ook niet te verwonderen, dat hij een grote belangstelling had voor het Oranjehuis.

In 1625 was Maurits gestorven en hij was opgevolgd door zijn broer Frederik Hendrik. Kreeg Maurits de bijnaam Stedenwinner, Frederik Hendrik werd de Stedendwinger genoemd. Hij overtrof zijn broer in populariteit en verleende zijn hof een luister, die het tot één van de vorstenhoven van Europa maakte. Op 27 Mei 1626 werd Frederik Hendrik een zoon geboren, de latere stadhouder Willem II. Onze dichter grijpt deze gelegenheid aan, om het gedicht te schrijven, dat hierbij afgedrukt is. Oranje Mei-lied noemt hij het; de Meimaand is immers het symbool van de lente en van alles wat ontluikt. Het eerste couplet vergelijkt het Oranjehuis met een boom, waaronder het goed is te vertoeven en waarvan men de gou-

Zijne Koninklijke Hoogheid Prins Bernard.

den appelen kan plukken; die Oranjeappelen zijn ook de vruchten van het gouden tijdperk, dat een gevolg was van het gelukkig bestuur der Oranjes. Men kan onder die boom, zo vervolgt het gedicht, schuilen voor slecht weer — symbool voor moeilijke omstandigheden — voor de hitte van de zon —couplet III— en in het vijfde couplet verklaart de dichter ons, waarom dit bestuur zo zegenrijk is: Het kan alleen door God geïnspireerd zijn.

Coupletten VI en VII zingen de lof van Frederik Hendrik en zijn pasgeboren zoon Willem II. Coupletten VIII- IX- X en XI bezingen de rust en de vreugde op het land, die tenslotte alleen maar kunnen bloeien wanneer er vrede heerst, zoals dit hier, dank zij de Oranjes, het geval is. Tenslotte besluit Vondel met ons Mevrouw Aemilia te beschrijven als gelukkige moeder en echtgenote. Mevrouw Aemilia is dus Amalia van Solms, Frederik Hendriks gemalin.

Het merkwaardige van dit gedicht is, dat het eigenlijk in zekere zin nog actueel is. Dezelfde liefde voor het vorstenhuis Oranje, waaraan het uiting geeft, bestaat nog steeds en dat deze liefde niet alleen in Nederland leeft, maar ook het volk van de Antillen en dus ook de jeugd van de Antillen bezielt, zullen we in deze maand zelf kunnen ervaren. *Ch. W.*

Prinses Margriet

Verlicht Uw huis helder. Het is niet duur

Hieronder volgt een kostenvergelijking voor een gezin van 5 personen, dat de avond gezellig thuis doorbrengt. Deze familie meent terecht dat de kosten voor een goede verlichting zeer zeker gewettigd zijn in vergelijking met de 8 maal zo hoge kosten voor de bescheiden geneugten van deze avond.

ALGEMENE KOSTEN:			
5 koppen koffie	f. 0.40		
5 soft drinks	f. 0.55		
10 sigaretten	f. 0.25		f. 1.20
VERLICHTING:			
1 tafellamp	100 W.		
1 schemerlamp	40 W.		
1 leeslamp	60 W.		
	200 W., gedurende 5 uren		f. 0.15

Prinses Irene op haar 16 verjaardag.

PRIJSVRAAG

Oplossing van Juli: Koning Willem I, 1813-1840.

Oplossing van Augustus: Johan van Oldenbarnevelt. Het gedicht was: Het stoekske van Johan van Oldenbarnevelt.

Nieuw raadsel.

Hij werd geboren in Kentucky in 1809. In zijn jeugd was hij een eenvoudig arbeider. Vestigde zich later als advocaat. Hij werd afgevaardigde bij het Congres. Hij was een krachtig tegenstander van de slavernij. De republikeinse partij koos hem tot president van de Verenigde Staten. Een burgeroorlog was het gevolg. Enkele weken nadat hij herkozen was als president werd hij in een schouwburgloge in Washington doodgeschoten.

Wie was deze man?

Oplossingen voor 15 October aan P. O. Box 216, San Nicolas.

Onder de goede oplossers worden drie boeken verloot.

Voor de prijsvraag van Augustus waren, waarschijnlijk door de vacantie, maar zo weinig inzendingen, dat er slechts één prijs toegekend kon worden.

Die prijswinnaar is: Albert Warren, Essoville, San Nicolas.

September was beter. Na overleg met een deskundige zijn er behalve "Het Stokske" nog verschillende andere gedichten ook goedgekeurd.

Winnaars: O. de Lange, Archimedesstraat 2, Oranjestad, A. Bilderbeek, Tankfarm 6, San Nicolas, H. Haanen, Julianastraat 4, Oranjestad.

Als de gelukkigen even hun leeftijd opgeven via P.O. Box 216 dan krijgen ze hun boek thuisbezorgd.

LAAT CULTURA
ook eens aan Uw kennissen zien. Ook voor hen hebben wij een exemplaar
Dank U.

Ze zijn er weer, de
NIEUWE ELNA *Supermatic*

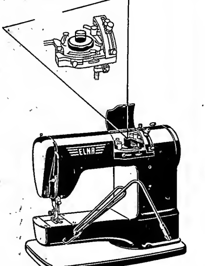
Zulk een naaimachine heeft U nog nimmer gezien!

Werkelijk vol-automatisch!

Bezoekt onze show-room en vraagt eens een demonstratie, zonder enige verplichting

WESTBEST

Kruisweg / Steenweg - ORANJESTAD - 1128

RADIO-PROGRAMMA VOOR DE MAAND OCTOBER

Dinsdag	4 October:	Lezing Volksuniversiteit Aruba Liehte Nederlandse klanken.
Donderdag	6 October:	Letterkundige Rubriek o.l.v. T. J. M. Versteeg Mahler: Eerste deel van de 8ste Symphonie Kleine pianowerken, gespeeld door Marinus Flipse.
Dinsdag	11 Oetober:	Lezing Volksuniversiteit Aruba Nederlandse orkesten brengen amusementsmuziek.
Donderdag	13 Oetober:	Sem Dresden: Dansflitsen A. Diepenbroek: Symfonisehe Suite L. van Beethoven: Vioolromanee No. 1 en 2 Opera-aria's gezongen door Gré Brouwenstijn.
Dinsdag	18 October:	Lezing Volksuniversiteit Aruba Licht Klassieke Muziek, gespeeld door Nederlandse orkesten.
Donderdag	20 Oetober:	Luisterwedstrijd o.l.v. T. J. M. Versteeg Het Nederlandse Kamerkoor zingt.
Dinsdag	25 Oetober:	Lezing Volksuniversiteit Aruba Liehte Muziek.
Donderdag	27 Oetober:	Mozart: Pianoconeert in Bes gr. t. Opnamen van het Conertgebouworkest.

Over RADIO-KELKBOOM, Oranjestad-Aruba.

Hans Henkemans

Continental

Laag in prijs - uitstekende kwaliteit

Steeds banden voorradig voor alle wagens, o. a. voor:

Buick — Cadillac — Chevrolet — Chrysler — Crosley — De Soto — Dodge — Ford — Henry J — Hudson — Kaiser — Nash — Oldsmobile — Packard — Plymouth — Pontiac — Studebaker — Austin — Citroen — Fiat — Consul — Perfect — Anglia — Hillman — MG. — Morris — Opel Rover — Volkswagen — Mercury.

★

Ook truckbanden in voorraad

E. & G. MARTIJN (Aruba) LTD.

TEL. 1492 - 1493

Losse opmerkingen bij ons Radio-programma

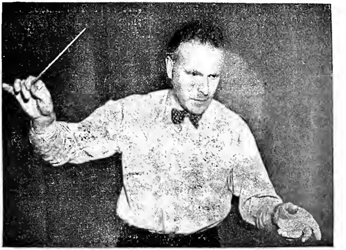
De Dinsdagavond-uitzendingen brengen U lezingen van de Volksuniversiteit Aruba en lichte muziek, gespeeld door artisten van Nederlandse bodem. Want ook op dit terrein kunnen de Nederlandse muzikanten uitstekend meekomen. Verschillende artisten hebben reeds in Amerika naam gemaakt. Ik wil hier b.v. noemen: Hugo de Groot en vooral ook Dolf van der Linden.

De Donderdagavonden brengen U naast onze vaste rubriek van de Heer T.J.M. Versteeg klassieke of als U wilt serieuze muziek. Hierbij valt deze maand de klemtoon vooral op Nederlandse musici. Nu wij in deze maand het Koninklijk Paar op Aruba mogen begroeten, willen wij in onze uitzendingen de eenheid van het Moederland en de Overzeese Rijksdelen zo breed mogelijk zien. Artistieke prestaties van Nederlandse toonkunstenaars zijn tegelijkertijd prestaties van de Nederlandse Antillen, één als we zijn in onze Rijksgedachte en onze verbondenheid aan het Oranjehuis.

Ik behoef U niet te herinneren aan de triomftocht van het Concertgebouw-orkest of aan het feit, dat Willem van Otterloo door de gezamelijke critici van Argentinië wordt aangewezen als de beste gastdirigent van dit jaar. Overal in de wereld is Nederland bekend om zijn grote dirigenten, zijn prachtige orkesten, zijn solisten en muziekgeleerden.

Het is eigenlijk niet meer dan vanzelf sprekend, dat wij deze maand verschillende van deze eminente musici en orkesten in het middelpunt van de belangstelling plaatsen.

Op 6 October vragen wij Uw aandacht voor het eerste deel van Mahler's 8ste Symphonie. Deze

Willem van Otterloo

symphonie werd geschreven voor Koor, solisten en orkest. De tekst van het gigantische werk bestaat uit het Veni Creator, de Pinksterhymne, en een gedeelte uit Goethe's Faust. Het is niet mogelijk de hele symphonie te brengen. Daarom hoort U "slechts" het eerste deel. Ongetwijfeld zullen er onder U luisteraars verschillenden zijn, die dit grootse werk willen bezitten. Ook dat is mogelijk. Bij Valen zijn nog enkele exemplaren te koop. Het gehele werk vraagt twee 12" platen.

In 1954 werd dit werk te Rotterdam uitgevoerd door meer dan 1000 medewerkenden. De dirigent is Eduard Flipse. Hij leidt het Rotterdams Philarmonisch Orkest en staat bekend als een vurig strijder voor de hedendaagse, vooral Nederlandse muziek. Vele componisten hebben het aan hem te danken, dat hun muziek de belangstelling kreeg die zij verdiende.

Als er nog tijd over is, hoort U enkele opnamen zijn broer Marinus Flipse, een uitstekend pianist.

Donderdag 13 October brengen wij een bezoek aan Den Haag. Daar werkt, zoals U weet Willem van Otterloo als dirigent van het Residentie Orkest. Hij is als zodanig vermaard in Europa en Amerika, waar hij regelmatig als gast optreedt. Daarnaast staat Van Otterloo ook bekend als een componist van betekenis.

Het eerste werk, dat door Van Otterloo wordt uitgevoerd is een compositie van Sem Dresden. Dresden is een van de oudste Nederlandse componisten. Zijn werk getuigt echter van een jeugdige vitaliteit. Ook als paedagoog heeft Sem Dresden een grote staat van dienst achter de rug. Hij was directeur van het Amsterdams Conservatorium en later directeur van het Koninklijk Conservatorium in Den Haag.

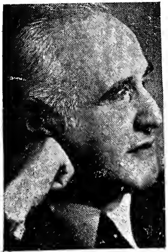
Uitgevoerd wordt de compositie: Dansflitsen. In 1952 ontving Dresden hiervoor de Prof. v.d. Leeuw prijs. Ieder jaar beloont de Nederlandse Regering de beste compositie van het jaar met deze prijs. Philips verschaft hiertoe de gelden en maakt ook een opname van het bekroonde werk.

"Dansflitsen" zouden we kunnen zien als een suite. De delen zijn verbonden door het rhytmisch-melodisch thema. Geen enkele dans is geheel uitgewerkt. De componist heeft alleen maar flitsen van die dansen willen geven. Daar elke dans zijn eigen karakteristieke eigenschappen heeft, horen wij een grote verscheidenheid van "stylen".

Na deze Dansflitsen hoort U een symphonische Suite, door Prof. Eduard Reeser samengesteld uit de muziek van Alphons Diepenbrock bij het treurspel "Electra" van Sophocles.

Het Residentie Orkest heeft twee concertmeesters, die beide als wonderkind hun loopbaan zijn begonnen, Theo Olof en Herman Krebbers. Theo Olof is een van de belangrijkste violisten van Nederland, die vooral voor de eigentijdse muziek veel goed werk heeft gedaan. Herman Krebbers is door zijn violistische capaciteiten tot ver over de Nederlandse grenzen bekend geworden.

Zij spelen elk één van Beethoven's mooie Romances. Theo Olof speelt de eerste in G. en Herman Krebbers de tweede in F.

Sem Dresden

Tot besluit brengen wij U dan nog een tweetal opnamen van Gré Brouwenstijn. Deze sopraan zingt eerst een Recitatief en Aria uit Von Weber's: Der Freischütz en vervolgens de aria: Ah Perfido van L. van Beethoven.

De eerste aria vertelt ons van Agathe die buiten, in de nacht wacht op haar geliefde. We horen haar afwisselend verhalend dan weer biddend. Tot de minnaar komt en ze de bloemen op zijn hoed

Gré Brouwenstijn

zit. Haar pols klopt heftiger, het stormt in haar hart, ze is verrukt om hem. In de muziek horen we duidelijk de extase van Agathe.

Ah, Perfido is een bekende concert-aria van Beethoven, geschreven in de tijd dat de 4de, de 5de en de 6de Symphonie werden gecomponeerd.

Donderdag 20 October kunt U weer luisteren naar onze letterkundige rubriek. Daarna brengen wij U een aantal opnamen van het Nederlands Kamerkoor o.l.v. Felix de Nobel. In de loop van de jaren is dit Nederlands Kamerkoor zeer befaamd geworden. Het behoort tot

Eduard Flipse

de vaste medewerkers van het Holland-Festival. Dit koor is een selecte groep van zangers en zangeressen, die door gestadig oefenen en hun grote liefde voor de muziek tot prestaties komen, die het respect afdwingen van elke luisteraar. Niet alleen in de "oude" muziek, maar ook in de moderne koorliteratuur zijn deze artisten thuis. U zult dat deze avond kunnen horen. Felix de Nobel is misschien nog meer bekend als begeleider van zangers en zangeressen, dan als koordirigent. Want juist in zijn kwaliteiten als begeleider van zangers(essen) heeft hij een bijzonder niveau bereikt. Ingewijden alleen kunnen weten welke eisen dit begeleiden aan de pianist stelt.

De laatste Donderdag van October, de 27ste, kunt U luisteren naar Hans Henkemans, componist en pianist. Als vertolker van Mozart en Debussy geniet hij internationale faam. Het was te verwachten, dat Philips hem vroeg, alle pianowerken van Debussy voor deze gramofoonplaten-maatschappij te spelen. Als ik me niet vergis, zijn er bij Valen verschillende opnamen te koop. Houdt U echter meer

Nederlands beroemdste dirigent
Eduard van Beynum

van de interpretatie van Robert Casadesus, die naar mijn smaak deze muziek iets verfijnder speelt, dan moet U bij Columbia zijn. Dit laatste even onder ons.

Hans Henkemans speelt voor U het Pianoconcert in Bes gr. terts. Hij doet dit samen met het Weens Philharmonisch Orkest o.l.v. John Pritchard. Tot besluit van onze maand Nederlandse Musici hoort U dan nog enkele opnamen van het onvolprezen Concertgebouworkest.

J. S.

Vanaf deze plaats willen wij gaarne onze erkentelijkheid betuigen voor de medewerking die wij mochten ondervinden van de firma Valen, gramofoonplaten-dealer, te Oranjestad.

Zonder deze medewerking zou het ons onmogelijk zijn geweest, dit programma samen te stellen.

S.

HET

VIOOL-RECITAL

VAN HENRYK CZERYNG.

De Arubaanse Kunstkring heeft haar leden een avond bezorgd waaraan nog lang teruggedacht zal worden.

Henryk Czeryng toonde zich een artist van zeer groot formaat, die met zijn haast volmaakt vioolspel de kunstminnenden in e x t a s e bracht. Vanaf de eerste noot tot de laatste behield zijn spel die innerlijke spanning, die de luisteraar geboeid deed luisteren en het is niet overdreven te zeggen dat Czeryng zijn gehoor geheel in de ban had.

Zijn begeleider, Martin Imaz toonde zich op de piano een volmaakt begeleider, die technisch zijn aandeel op een onnavolgbare wijze leverde.

Men kan slechts wensen dat Aruba meer van zulke avonden zal krijgen. Bedroevend blijft het dat ruim honderd mensen aanwezig waren. Men moet dit niet misverstaan. Het is het teken aan de wand. Wij behoeven allen cultuur in welke vorm dan ook. Zolang een "amateurs-treden-voor-U-op" programma van een onzer locale radio-"bedrijven" meer belangstelling trekt dan het optreden van één van 's werelds grootste violisten, is de taak van het C. C. A en haar onderafdelingen niet ten einde.

Dat velen, niet-Arubanen verzuimen hun culturele behoeften te bevredigen stemt tot nadenken. Er moet toch iets "loos" zijn in de wereld van het ogenblik.

De Arubaanse Kunstkring zouden wij een flinke pluim op de hoed willen steken voor het brengen van deze artisten. Moge het gebrek aan daadwerkelijke belangstelling niet verlammend werken op de activiteiten van deze instelling.

S.

CULTURA-NIEUWS

Naar wij vernamen zal nog voor de komst van het Koninklijk Paar op Aruba, het Arubaans Symphonie Orkest een concert geven in Esso-club. Daar ook nog een "mogelijk" concert in de Suriname-club op het voorlopig programma staat betekent dit, dat voor het Orkest drukke dagen van gedegen repeteren voor de boeg staan.

Intussen blijft het te betreuren, dat door het overbezette programma van het Oranje-comité geen tijd kon worden gevonden om de Koninklijke Bezoekers een symphonisch concert aan te bieden.

——:—o—:——

Mevrouw Rhoda Steenhuisen maakt het blijkens binnengekomen berichten uitstekend in Nederland. Zij volgt thans privé-zanglessen bij de in Nederland zeer bekende en gewaardeerde tenor Leo Larsen.

Daarvoor reeds legde zij zangproeven af voor enkele leraren van het Amsterdams Conservatorium en het Muzieklyceum. Deze vakmensen toonden zich zeer verrast over de kwaliteiten van haar stem. Wij wensen onze Arubaanse sopraan veel succes op haar verder (muzikaal) levenspad.

——:—o—:——

De Arubaanse Kunstkring verwacht tegen het einde van dit jaar de harpist Zabaleta, die op ons eiland zal concerteren onder auspiciën van genoemde vereniging. Gezien de grote successen die Zabaleta reeds enige jaren geleden mocht oogsten op Aruba verwachten wij, dat velen van deze unieke gelegenheid gebruik zullen maken, één van Zuid-Amerika's grootste artisten te horen. Een groot gehoor zal de Kunstkring opnieuw inspireren voort te gaan met haar loffelijk streven goede en zo mogelijk grote artisten op Aruba te laten optreden.

——:—o—:——

Binnenkort kan ook een openbaar optreden tegemoet worden gezien van het Arubaans Trio, dat bestaat uit de volgende personen; Dr. Brouerius van Nidek, piano, Dr. J. Braat, cello en J. Cohen, viool. Oorspronkelijk werkte ook de Heer K. Weyland als fluitist met dit Kamerensemble mede. Zijn vertrek naar N e d e r l a n d over enkele weken maakte een einde aan deze medewerking.

——:—o—:——

Einde September vertrok van ons eiland Dr. Brands, die naast zijn drukke praktijk nog tijd vond zijn talenten te wijden aan de muze der muziek. Het Arubaans Orkest verloor in hem een trouw lid en uitstekend hoornist. Wij wensen de dokter gaarne een goede en gelukkige toekomst.

FOTO IDEAAL

(KUSTER'S HANDEL MAATSCHAPPIJ)

❋

Het adres voor de wereldberoemde camera's

zoals:

LEICA, ZEISS IKON, ROLLEIFLEX,

ROLLEICORD, REVERE, ROBOT, AGFA,

en vele andere merken

The Home of Fine Cameras

Nassaustr. 8 Oranjestad. Tel. 1012

Doet Uw inkopen

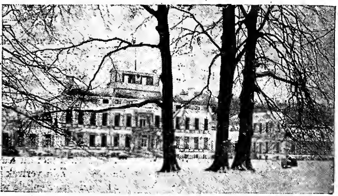
in de

HOLLANDSCHE WINKEL

lage prijzen

en

goede service

Paleis Soestdijk, eigendom van het koninklijk huis. Het werd gebouwd in 1672 voor Stadhouder Willem III. Sinds 1937 bewoond door Koningin Juliana en Prins Bernhard.

Lago bouwde een Aula bij de Highschool (in recordtijd). Daarmee werd de Colony verrijkt met een uitstekende concertzaal. Het doet wel even pijn, te bedenken dat er momenteel in de Lago-colony twee prachtige zalen ter beschikking staan van muziek-, toneel-, en filmmanifestaties, terwijl op ons dushi Aruba de talloze culturele verenigingen niet de beschikking hebben over een gebouw, dat aan de geringste eisen voldoet.

Laat ons hopen, dat in de nabije toekomst deze kwestie een punt van bespreking zal mogen uitmaken in bestuurskringen van ons eiland. Beter laat dan nooit.

INHOUD:

VAN DE REDACTIE

Zoals wij reeds in ons vorige nummer meedeelden, staat deze "Cultura" in het teken van het bezoek van het Koninklijk Paar. Een schat van foto's draagt er toe bij, dat dit nummer een feestelijk en "nationaal" karakter heeft gekregen. Vanaf deze plaats willen wij allen, die hebben bijgedragen tot de samenstelling van deze "Cultura" hartelijk dankzeggen.

U, lezer(es) wensen wij enkele genoegelijke stonden en wij hopen dat onze bescheiden poging zal bijdragen tot het beter begrijpen van de ware betekenis van het Koninklijk bezoek aan de West.

S.

Redactie: J. J. STAM

Druk: GENERAL PRINTING

Theo Olof